

10.1 Tekst A: Bereesjiet 18:22-26

Vertaling volgens het choemasj van Dasberg:

- 22 Vandaar wendden de mannen zich af en gingen in de richting van Sedom, terwijl Avraham nog voor de Eeuwige stond.
- 23 Avraham trad naar voren en zei: 'Wilt u ook de rechtvaardige verdelgen samen met de boosdoener?
- 24 Misschien zijn er vijftig rechtvaardigen in de stad, wilt u die ook verdelgen en en zoudt u de plaats geen vergiffenis schenken terwille van deze vijftig rechtvaardigen, die erin verblijven?
- 25 Het zij verre van u, zoiets als dit te doen, rechtvaardige met booswicht te doden, zodat de brave met de booswicht gelijkgesteld wordt, verre zij dit van u. Zou de Rechter van de gehele aarde geen recht doen?
- 26 En de Eeuwige sprak: "Wanneer Ik in de stad Sedom vijftig rechtvaardigen vind, zal Ik de hele plaats vergiffenis schenken terwille van hen".

10.2 Herhalen en vertalen

Pasoek 22

מִשָּׁם betekent *vandaar*. Er staat een dagesj in de ש vanwege het voorzetsel מִ-.

Het is een richtingshee: *naar Sedom*

עַמְּךָ is tegenwoordige tijd, mannelijk enkelvoud

Pasoek 23

De stamletters van וַיִּגַּדְוּ zijn ו.ג.ג.א. Aan de dagesj in de ג kun je zien dat de eerste stamletter is weggevallen.

Als אַה hier een zelfstandig naamwoord zou zijn, dan was het lidwoord vanwege de keelletter א gevocabaliseerd als הַ, dus הַאֶה.

De stamletters van הֲאֵה תִּסְפְּוּהוּ zijn ה.פ.ה. De betekenis van הֲאֵה תִּסְפְּוּהוּ is: *wilt u echt vernietigen?*

Pasoek 24

In combinatie met עֵינַיִם betekent נ.ש.א. (*ogen*) *opslaan*.

בַּ is *in*, קִרְבָּה is een zelfstandig naamwoord, het achtervoegsel הַ geeft het bezittelijk voornaamwoord 3e persoon vrouwelijk enkelvoud aan (*haar*). בְּקִרְבָּהּ is *in haar midden*.

Pasoek 25

De stamletters van מַעֲשֵׂתוֹ zijn ע.ש.ה. en de betekenis heeft te maken met *doen* of *maken*. De grondbetekenis van מוֹתוֹ is *sterven*.

Het woord מַשְׁפָּטוֹ heeft dezelfde stamletters als שֹׁפֵט. De הַאֵה van הַשֹּׁפֵט is een vraaghee (anders zou het הַשֹּׁפֵט zijn).

De betekenis van הַשֹּׁפֵט כָּל הָאָרֶץ is *zou de rechter van de hele aarde?* of *zou degene die rechtsprekt over heel de aarde?*

Pasoek 26

נ.ש.א. betekent hier *vergeven* (in combinatie met het voorzetsel לְ).

וְנִשְׁאַתִּי = *ik zal vergeven*

De mannen wendden zich af van daar
 en gingen naar Sodom
 en Avraham stond nog steeds voor de Eeuwige

פְּסוּק כב
 וַיִּפְּנוּ (פ.ג.ה.) מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים
 וַיֵּלְכוּ (ה.ל.ך.) סְדוֹמָה
 וְאַבְרָהָם עוֹדְנוּ עִמָּד לְפָנָי ה'

Avraham kwam naderbij en zei
 wilt u echt vernietigen
 de rechtvaardige met de boosdoener?

פְּסוּק כג
 וַיִּגַּשׁ (נ.ג.ש.) אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר
 הֲאֵף תִּסְּפֶה (ס.פ.ה.)
 צְדִיק עִם־רָשָׁע

misschien zijn er 50 rechtvaardigen
 in de stad
 wilt u echt vernietigen
 en de stad geen vergiffenis schenken
 vanwege de vijftig rechtvaardigen
 die in haar midden zijn

פְּסוּק כד
 אוֹלֵי יֵשׁ הַמְּשִׁים צְדִיקִים
 בְּתוֹךְ הָעִיר
 הֲאֵף תִּסְּפֶה
 וְלֹא־תִשָּׂא (נ.ש.א.) לְמָקוֹם
 לְמַעַן הַמְּשִׁים הַצְּדִיקִים
 אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהּ

het zij verre van u
 om zoiets te doen
 de rechtvaardige met de slechte te doden
 zodat de rechtvaardige is als de booswicht
 het zij verre van u
 zou de Rechter van heel de aarde
 niet rechtvaardig handelen?

פְּסוּק כה
 חֲלֵלָה לָךְ
 מַעֲשֵׂת (ע.ש.ה.) בְּדָבָר הַזֶּה
 לְהַמִּית (מ.ו.ת.) צְדִיק עִם־רָשָׁע
 וְהִיָּה כַצְּדִיק כְּרָשָׁע
 חֲלֵלָה לָךְ
 הַשֹּׁפֵט כָּל־הָאָרֶץ
 לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט

De Eeuwige zei als ik zal vinden in Sodom
 vijftig rechtvaardigen in de stad
 dan zal ik de hele plaats vergeven
 vanwege hen

פְּסוּק כו
 וַיֹּאמֶר ה' אִם־אֶמְצָא (מ.צ.א.) בְּסוֹדֵם
 חַמְּשִׁים צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר
 וְנִשְׂאתִי (נ.ש.א.) לְכָל־הַמָּקוֹם
 בַּעֲבוּרָם

10.3 De Tora uitgelegd: tekst A

blz 7 Sara lacht omdat ze het niet gelooft, wat weet zo'n vreemde man daar nou van? Het kan ook een schampere lach zijn, met een ondertoon van bitterheid: er is haar al zo vaak een kind beloofd, zou ze dat nu dan krijgen, nu dat biologisch eigenlijk niet meer kan? Ook bij Avraham is er sprake van ongelof, maar dan gemengd met vreugde. Voor de reactie van Avraham en Sara maakt het wel verschil uit wie de boodschapper van het bericht is. Sara weet niet dat de bezoeker eigenlijk een engel is: voor haar is hij gewoon een toevallige woestijnreiziger, die op een wat onhandige wijze beleefd wil zijn tegenover zijn gastheer door te zeggen dat diens vrouw binnen een jaar een kind zal krijgen. Avraham daarentegen hoorde het nieuws van God zelf.

Pasoeek 12: Sara noemt zichzelf oud en afgeleefd, en Avraham een oude man.

- 1 Sara heeft alleen in zichzelf gelachen en gesproken (pasoeek 12) en toch is bekend wat ze heeft gezegd.
- 2 Hier is ineens de Eeuwige aan het woord (die haar ook nog een standje geeft!).

blz 8 Jitschak = hij zal lachen. Allebei zijn ouders lachten toen zijn geboorte aangekondigd werd.

- 1 God wist toch al dat Avraham godvrezend is - waarom moest hij dan toch deze beproeving ondergaan?
- 2 Wat is het doel van de Akeda?

blz 9 1 Sara sterft van schrik

- 2 Sara sterft van verdriet

10.4 Grammatica: de infinitief

blz 10 Bereesjiet 2:16 - אָבֵל תֹּאכַל = je mag gerust eten

Bereesjiet 2:17 - מוֹת תִּמּוֹת = je zult zeker sterven

Bereesjiet 3:4 - מוֹת תִּמְתּוּן = jullie zullen zeker sterven

blz 11

- 1 om te wassen
- 2 om te naaien
- 3 om te scheppen
- 4 om recht te spreken
- 5 om te vragen
- 6 om te vinden

Nr 2 wijkt af omdat de eerste stamletter een ׀ is, een keelletter die geen sjewa kan krijgen. In plaats daarvan wordt de ׀ gevoaliseerd met ׀ .

Nr 3 wijkt af omdat de eerste stamletter een ׀ is, een keelletter. De klinker is bij een ׀ meestal ׀ .

Nr 4 wijkt af omdat de laatste letter een ׀ is, die krijgt een extra klinker (patach genoeva, de 'ingesmokkelde patach'.

blz 12

- 1 י.ש.ב. om te zitten, wonen
- 2 ה.י.ה om te zijn
- 3 ע.ש.ה. om te maken, doen
- 4 י.ד.ע. om te weten, kennen
- 5 ר.א.ה. om te zien
- 6 נ.ת.ן. om te geven
- 7 י.צ.א. om te vertrekken
- 8 ב.נ.ה. om te bouwen

blz 13

- 1 De Eeuwige gebod de mens als volgt
 - 2 Ze ging door met kinderen krijgen
 - 3 Om het bloed van je broer (op) te nemen
 - 4 om naar het land Kena'an te gaan
 - 5 wanneer iemand zou kunnen tellen
 - 6 hij haastte zich om het te bereiden
-
1 haar zoon	7 terwijl hij neemt
2 zijn vrucht	8 jullie huis
3 zijn broer	9 mijn plaats
4 jullie kleinvee	10 hun land
5 wanneer je zit	11 onze ezel
6 jouw naam	12 jullie geboortegrond

10.5 Tekst B: Bereesjiet 18: 27 - 33

Vertaling volgens het choemasj van Dasberg:

- 27 Avraham antwoordde en zei: Ik ben nu eenmaal begonnen om tot mijn Heer te spreken, ik, die slechts stof en as ben.
- 28 Misschien ontbreken er aan de vijftig rechtvaardigen vijf, zoudt u dan om deze vijf de hele stad verdelgen? En Hij zei: Ik zal niet tot verdelging overgaan, als Ik daar vijfenveertig rechtvaardigen aantref.
- 29 Hij ging echter voort met Hem te spreken en zei: Misschien zullen er daar veertig gevonden worden. En Hij zei: Dan doe Ik het niet omwille van die veertig.
- 30 Hij zei: Laat het mijn Heer niet tot kwaadheid prikkelen als ik spreek. Misschien worden er daar dertig gevonden. En Hij zei: Ik zal het niet doen als ik er daar dertig zal vinden.
- 31 En hij zei: Ik ben nu eenmaal begonnen tot mijn Heer te spreken; misschien worden er twintig gevonden. En Hij zei: Ik zal terwille van die twintig niet tot vernietiging overgaan.
- 32 En hij zei: Laat ik mijn Heer toch niet tot kwaadheid prikkelen, als ik nog deze keer spreken wil. Misschien worden er daar tien gevonden. En Hij zei: terwille van die tien zal Ik niet vernietigen.
- 33 De Eeuwige ging heen, nadat Hij opgehouden had met Avraham te spreken en Avraham keerde naar zijn plaats terug.

10.6 Vertalen en herhalen

Pasoek 27

הוֹאֲלֹתִי heeft een voorvoegsel, het begint met הוֹ en niet met יָ.

Betekenis: *ik ben begonnen, ik begon.*

Pasoek 28

יִחְסְרוּן = *zij zullen ontbreken*

De ה van הִתְנַשְׁחִית is een vraag hee (הֵאָה הַשְּׂאִלָּה); de stamletters zijn ש.ח.ת. Het is niet de grondvorm, behalve aan de klinkers kun je dat ook zien aan de י tussen de tweede en de derde stamletter.

Pasoek 29

יִמְצְאוּן is toekomstige tijd, 3e persoon meervoud.

Je kunt zien dat het niet in de grondvorm staat door de stip in de eerste stamletter, en aan de klinkers. In de grondvorm is het יִמְצְאוּ.

אָ is het voorvoegsel voor de toekomstige tijd, eerste persoon enkelvoud, dit is altijd gevocaliseerd met de klinker segol (vergelijk אָנָּמָר).

עָ is de eerste stamletter. Deze krijgt in de toekomstige tijd normaal gesproken een sjewa (bv אָשְׁמֹר), maar omdat de ע een keelletter is kan dat niet. Omdat er een segol aan voorafgaat, neemt de ע deze klinker over, dus עָ (vijf stipjes, eigenlijk een segol + sjewa!). De naam van deze klinker is chataf segol.

שָׁ: Bij werkwoorden waarvan de laatste stamletter een הָא is, is de klinker in de toekomstige tijd een segol (3 stipjes, vergelijk אָבְנָה). En zo komt אָעֲשֶׂה aan zijn elf stippen.

Pasoek 31

נָא zwakt de gebiedende wijs wat af of maakt een zin beleefder, zoals hier: *laat mijn Heer toch niet boos worden*

Pasoek 32

Goede antwoorden o.a. *nog één keertje, voor de allerlaatste keer*

Pasoek 33

De stamletters van כָּלָה zijn כ.ל.ה. In de grondvorm betekent deze stam *eindigen, voltooien*. In de grondvorm had er כָּלָה gestaan (andere klinkers, en geen stip in de tweede stamletter).

De stamletters van שָׁב zijn ש.ו.ב.

Het zelfstandig naamwoord is תְּשׁוּבָה, *terugkeer* of *inkeer*

שָׁב = *hij keerde terug*

פְּסוּק כז

Avraham antwoordde en zei
kijk eens ik ben begonnen
om te spreken tot mijn Heer
terwijl ik maar stof en as ben

וַיַּעַן (ע.ג.ה.) אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר
הֲנִי־נָא הוֹאֵלְתִי (י.א.ל.)
לְדַבֵּר (ד.ב.ר.) אֶל־אֲדֹנָי
וְאֲנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר

פְּסוּק כח

misschien zullen ontbreken
(aan) de vijftig rechtvaardigen vijf
wilt u vernietigen vanwege die vijf
de hele stad
Hij zei: ik zal niet vernietigen
als ik daar zal vinden
vijfenveertig

אוּלַּי יִחְסְרוּן (ח.ס.ר.)
הַמְּשִׁים הַצְּדִיקִים הַמְּשִׁה
הַתְּשׁוּחִית בְּהַמְּשִׁה
אֶת־כָּל־הָעִיר
וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחִית (ש.ח.ת.)
אִם־אֶמְצָא שָׁם (מ.צ.א.)
אַרְבָּעִים וְחַמְּשָׁה

פְּסוּק כט

Hij ging door met tot hem te spreken
en zei: misschien
zullen er daar gevonden worden veertig
hij zei: ik zal het niet doen
vanwege die veertig

וַיֹּסֶף (י.ס.ף.) עוֹד לְדַבֵּר אֵלָיו
וַיֹּאמֶר אוּלַּי
יִמְצְאוּן (מ.צ.א.) שָׁם אַרְבָּעִים
וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה (ע.ש.ה.)
בְּעִבוּר הָאַרְבָּעִים

פְּסוּק ל

Hij zei: laat mijn Heer toch niet boos worden
en ik zal spreken
misschien worden er daar gevonden dertig
hij zei: ik zal het niet doen
als ik er daar dertig vind

וַיֹּאמֶר אֶל־נָא יַחַר לְאֲדֹנָי
וְאִדְבָּרָה (ד.ב.ר.)
אוּלַּי יִמְצְאוּן שָׁם שְׁלֹשִׁים
וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה
אִם־אֶמְצָא שָׁם שְׁלֹשִׁים

פְּסוּק לֵא

Hij zei: zie toch,
 ik ben begonnen te spreken tot mijn Heer
 misschien worden er daar gevonden twintig
 hij zei: ik zal niet vernietigen
 vanwege die twintig

וַיֹּאמֶר הַנְּהַיֵּנָא
 הוֹאֲלִיתִי (י.א.ל.) לְדַבֵּר אֶל־אֲדֹנָי
 אֲוִלִי יִמְצְאוּן שָׁם עֲשָׂרִים
 וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחִית
 בְּעִבּוֹר הָעֲשָׂרִים

פְּסוּק לֵב

Hij zei: laat mijn Heer toch niet boos worden
 (dan) zal ik spreken nog een keer
 misschien worden er daar gevonden tien
 hij zei: ik zal niet vernietigen
 vanwege die tien

וַיֹּאמֶר אֶל־נָא יַחַר (ח.ר.ה.) לְאֲדֹנָי
 וְאִדְבַּרְהָ אֶת־הַפַּעַם
 אֲוִלִי יִמְצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה
 וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחִית
 בְּעִבּוֹר הָעֲשָׂרָה

פְּסוּק לֵג

De Eeuwige ging weg
 toen hij ophield
 met spreken tot Avraham
 en Avraham keerde terug naar zijn plaats

וַיֵּלֶךְ (ח.ה.ל.ך.) ה'
 כַּאֲשֶׁר כָּלָה (כ.ל.ה.)
 לְדַבֵּר אֶל־אַבְרָהָם
 וְאַבְרָהָם שָׁב (ש.ו.ב.) לְמִקְמוֹ

10.7 De Tora uitgelegd: tekst B

blz 20 De bezoekers gaan naar Sodom
 Daar woont Lot, de neef van Avraham
 Avraham had Lot laten kiezen welk deel van het land hij wilde hebben, Lot koos voor de vruchtbare Jordaanstreek, waar de steden Sodom en Amora lagen (zie Bereesjiet 13: 10).

het geschrei om Sodom en Amora (Dasberg);
 hun zonde (Dasberg)
 of het in overeenstemming is met het geschreeuw (Dasberg)

blz 21 Volgens de midrasj schreeuwde Pelotit, de dochter van Lot.
 Ze schreeuwde omdat de inwoners van Sodom haar wilden verbranden omdat ze een arme man te eten had gegeven.

	Avraham	Lot
Tijdstip	midden op de dag	tegen de avond
woonplaats	bossen van Mamree bij Hebron	Sodom
plaats van ontmoeting	tent	stadspoort
aantal engelen	drie	twee
de maaltijd bestaat uit:	koeken, kalfsvlees, melk, boter	matzes

blz 21 Lot was opgegroeid bij Avraham en Sara die bekend stonden om hun grote gastvrijheid.

blz 22 Pasoek 3. De verklaarders vinden het opvallend dat Lot in zijn eentje de maaltijd bereidt. Zijn vrouw moet dus of niet thuis geweest zijn, of geweigerd hebben eten voor de gasten klaar te maken. De tweede midrasj probeert uit te leggen waarom de bewoners van Sedom wisten dat Lot gasten had.

Beide midrasjiem leggen een verband met zout. Dit is het idee van מִדָּה כְּנֶגְדָה מִדָּה: de manier waarop iemand gestraft wordt heeft te vaak maken met de overtreding die diegene begaan heeft.

Avraham gaat onderhandelen, hij wil proberen te voorkomen dat de stad verwoest wordt.

Goede antwoorden:

- 1 Er vindt een verwoesting plaats vanwege het slechte gedrag van de mensen
- 2 De verwoesting wordt van tevoren aangekondigd
- 3 Een familie wordt gered
- 4 De verwoesting gebeurt door een natuurramp (resp. overstroming en vulkaanuitbarsting)
- 5 God is bereid de verwoesting niet door te laten gaan indien de mensen tesjoeva doen.

blz 23 Avraham probeert de hele stad te redden; Noach redt alleen zijn eigen familie.

Harde taal:

Zou de Rechter van de gehele aarde geen recht doen?

Argument:

wilt u de rechtvaardigevernietigen samen met de boosdoener?

Smeken:

Misschien ontbreken er vijf, zou u dan om deze vijf de hele stad vernietigen?

blz 24

1	hun tenten	9	jullie dochters	17	onze voorvaders
2	haar man	10	jouw meesteres	18	mijn brood
3	jullie kudde	11	hun families	19	jullie nakomelingen
4	zijn stad	12	hun plaatsen	20	hun handen
5	jouw jongens	13	mijn kamelen	21	haar boom
6	mijn zegen	14	jouw ogen	22	jouw jongen
7	haar bomen	15	hun vrucht	23	jullie eerstelingen
8	ons kleinvee	16	zijn steden	24	zijn broer

blz 25

1	zijn naam	9	in je hand	17	jouw nakomelingen
2	jullie ogen	10	mijn broer	18	mijn slavin
3	zijn broer	11	dat jullie eten	19	in zijn neusgaten
4	en van hun vetten	12	in jouw ogen	20	hun bezit
5	en je vrouw	13	zijn vrouw	21	zijn werk
6	bij zijn vertrek	14	toen zij waren	22	en haar naam
7	je meesteres	15	haar mond	23	in zijn generaties
8	in haar lengte	16	van zijn vrucht	24	zijn weg

blz 26

1	.פ.נ.ה. zij wendden zich af	9	.י.ס.ף. hij ging door
2	.ה.ל.ך. zij gingen	10	.ח.ס.ר. zij zullen ontbreken
3	.ע.מ.ד. hij staat	11	.ע.ש.ה. ik zal doen
4	.נ.ג.ש. hij naderde	12	.מ.צ.א. ik zal vinden
5	.ד.ב.ר. om te spreken	13	.ש.ו.ב. hij keerde terug
6	.ס.פ.ה. u zult verdelgen	14	.ע.נ.ה. hij antwoordde
7	.נ.ש.א. u zult vergeven	15	.ש.ח.ת. ik zal vernietigen
8	.ע.ש.ה. om te doen		

blz 27

1	cholam	7	patach
2	segol	8	sjewa
3	chirik	9	chirik malee
4	tseree	10	chataf patach
5	kamats	11	sjeroek
6	cholam malee		